

เรือดำน้ำไทยจะไปทางไหน

“ผมเป็นคนจมเรือปริกेटอินเดีย”

นาวาโทชาวปากีสถาน ทาสนิม (Ahmad Tasnim) บอกกับผู้เขียนวันหนึ่งขณะเรียนร่วมกันในหลักสูตร Command ของ US Naval War College ที่เมืองนิวพอร์ต รัฐโรดไอแลนด์ รุ่น ค.ศ.๑๙๗๔ - ค.ศ.๑๙๗๕ หลักสูตรนี้ใช้เวลา ๑๑ เดือน นักศึกษารุ่นนี้เป็นนายทหารเรือนานาชาติ ๓๘ คนชาติละ ๑ คน ชั้นยศนาวาโทและนาวาเอกที่จำนวนแต่ละชั้นยศมีจำนวนพอ ๆ กัน ผู้เขียนจบการศึกษาโรงเรียนเสนาธิการที่พระราชวังเดิม รุ่น พ.ศ.๒๕๑๑ - พ.ศ.๒๕๑๒ ได้ผลการเรียนลำดับที่สาม พอเป็นนาวาโทก็มีคำสั่งกองทัพเรือให้ไปศึกษาหลักสูตร Long Course ที่สหรัฐอเมริกา จึงเป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับนาวาโททาสนิม

โดยที่เป็นชาวเอเชียด้วยกันและทาสนิมชวนเล่นกีฬาสควอช ซึ่งมีห้องสควอช ๒ ห้องอยู่ในโรงพลศึกษาของวิทยาลัย ผู้เขียนเล่นเทนนิสอยู่และไม่เคยเล่นสควอชเลย แต่เป็นกีฬาที่ใช้แรกเกิดและลูกบอลกลม ๆ เหมือนกันจึงเล่นกับเขาได้ เล่นใหม่ ๆ ก็แพ้เกมเขาตลอดแล้วเริ่มชนะบ้างในภายหลัง ผู้เขียนกับทาสนิมจึงสนิทสนมกัน ดีที่การศึกษารุ่นนี้ไม่มีนายทหารจากอินเดียที่หากมีก็จะเป็นคู่อริกันในที่ เหมือนนายทหารอิสราเอลกับชาติอาหรับหลายคนที่เคยทำสงครามกันมาหัด ๆ แล้วมาเรียนร่วมกันแต่หมางเมินต่อกัน

ทาสนิมคุยให้ฟังว่า ขณะเป็นนาวาตรีเขาเป็นผู้บังคับการเรือดำน้ำ PNS Hangor, S-131 ของกองทัพเรือปากีสถาน ปลายปี พ.ศ.๒๕๑๔ เกิดสงครามระหว่างอินเดียกับปากีสถานทำให้เขาได้ปฏิบัติการจริงในฐานะนักเรือดำน้ำยามสงคราม

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองจบลง อังกฤษก็มอบเอกราชให้แก่อินเดียและปากีสถาน ซึ่งอินเดียเป็นเมืองฮินดู ขณะที่ปากีสถานเป็นเมืองอิสลามและมีภูมิหลังไม่ลงรอยกันมาแต่เก่าก่อน ความไม่พอใจต่อกันเมื่อได้เอกราชวิวัฒนาการที่อังกฤษแบ่งดินแดนที่บางรัฐน่าจะเป็นของอินเดีย แต่กลับเป็นรัฐของปากีสถาน และรัฐของปากีสถานเป็นของอินเดีย รัฐที่มีปัญหามากที่สุดคือแคชเมียร์ ที่ทั้งสองฝ่ายต่างส่งกำลังทหารแย่งพื้นที่กัน เกิดสงครามแย่งแคชเมียร์ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๔๙๑ และครั้งที่สองในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ซึ่งสหประชาชาติได้ไกล่เกลี่ยให้หยุดยิงกัน

ปากีสถานนั้นเมื่อได้เอกราชแบ่งประเทศเป็นปากีสถานตะวันตกและปากีสถานตะวันออก (ปัจจุบันเป็นบังกลาเทศ) โดยมีอินเดียคั่นกลาง พลเมืองปากีสถานตะวันออกเป็นอิสลามกับฮินดูประมาณ “คนละครึ่ง” ในปี พ.ศ.๒๕๑๓ มีการเลือกตั้งทั่วไปทั้งที่ปากีสถานตะวันตกและตะวันออก พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งในปากีสถานตะวันออกมีนโยบายให้เป็นประเทศอิสระจากเมืองแม่ ปากีสถานตะวันตกส่งกำลังทหาร ๓ กองพล

เมื่อปลายเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๑๔ เพื่อเสริมกำลังในการปราบจลาจล เกิดเป็นสงครามกลางเมืองในปากีสถาน ตะวันออก ทำให้มีผู้ลี้ภัยเข้าไปในอินเดียประมาณ ๑๐ ล้านคน คาดว่าสงครามกลางเมืองมีผู้เสียชีวิตอาจถึง ๑ ล้าน ๕ แสนคน

รัฐบาลอินเดียเดินสายยังต่างประเทศว่าอินเดียเตือนร้อนและขอให้ต่างชาติช่วยเจรจาให้สงครามกลางเมืองปากีสถานตะวันออกจบลงแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ กองทัพอินเดียจึงเคลื่อนเข้าสู่ปากีสถานตะวันออกและด้านตะวันตกที่แคชเมียร์ ทหารอินเดียใช้เวลาเพียง ๑๓ วันก็มีชัยชนะทางตะวันออก แต่ทางตะวันตกที่มีกำลังทัดเทียมกันต่างฝ่ายต่างใช้กำลังทั้ง ๓ เหล่าทัพอย่างเต็มรูปแบบ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๔ เรือดำน้ำฮันคอร์ในบังคับบัญชาของ นาวาตรี ทาสนิม อันเป็นเรือดำน้ำชั้น Daphne จากฝรั่งเศสที่มีท่อตอร์ปิโดที่หัวเรือ ๘ ท่อ และที่ท้ายเรือ ๔ ท่อ เวลาประมาณ ๑๙๐๐ ขณะลาดตระเวนนอกฝั่งบอมเบย์ตรวจพบเรือฟริเกตอินเดีย ๒ ลำ เวลา ๑๙๕๗ ยิงตอร์ปิโดถูกเป้าเรือ INS Kirpan แต่ไม่ระเบิด ยิงลูกที่สองถูกเรือ INS Khukri เกิดระเบิดอย่างรุนแรง จนเรือจมลงอย่างรวดเร็วซึ่งลูกเรือคูร์ครี ๑๙๔ คน เสียชีวิตเกือบหมด อันถือว่าเป็น “ปฏิบัติการเรือดำน้ำ” ครั้งแรกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

สิบสี่ปีต่อมาก็มี Submarine Operation ครั้งที่สองเกิดขึ้นในสงครามฟอล์กแลนด์ เมื่อทหารอาร์เจนตินาเข้ายึดหมู่เกาะ South Georgia และ Falkland ในวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๕ ใกล้บ้านตน แต่เป็นของอังกฤษตั้งแต่มุขล่าอาณานิคม อังกฤษตัดสินใจใช้กำลังยึดคืนและได้ตั้งกองเรือเฉพาะกิจ มีเรือบรรทุกเครื่องบินขนาดเล็ก ๒ ลำ เป็นแกนนำกองเรือผิวน้ำที่บรรทุกกำลังยกพลขึ้นบกและเรือดำน้ำเครื่องจักรใหญ่นิวเคลียร์ HMS Conqueror ไปด้วย กองเรือต้องเดินทางเป็นระยะทาง ๘,๐๐๐ ไมล์จากเกาะอังกฤษลงใต้ไปยังยุทธบริเวณแล้วเริ่มส่งกำลังขึ้นบกวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๕ หรือ ๖๐ วัน หลังจากอาร์เจนตินายึดเกาะเป็นการสงครามเต็มรูปแบบทุกมิติ เพื่อความปลอดภัยของการปฏิบัติการทางบก ทหารเรืออังกฤษประกาศให้พื้นที่รัศมี ๓๗๐ กิโลเมตร (๒๓๐ ไมล์) รอบหมู่เกาะฟอล์กแลนด์เป็นพื้นที่ห้ามเข้า (Exclusion Zone) แต่เรือดำน้ำอังกฤษตรวจพบเรือลาดตระเวน Belgrano ของอาร์เจนตินาอันเป็นเรือเก่าจากสหรัฐอเมริกาพร้อมด้วยเรือพิฆาต ๒ ลำ เข้าใกล้ระยะ ๖๔ กิโลเมตร (๔๐ ไมล์) จากขอบพื้นที่ห้ามเข้า ซึ่งทางอังกฤษเห็นว่าเป็นอันตรายต่อกองเรือเฉพาะกิจทางกรุงลอนดอนจึงมีคำสั่งให้จมเรือเบลกราโนโดยเรือดำน้ำ

เรือคองควอเรอร์ใช้ตอร์ปิโด Mark 8 Mod 4 จำนวน ๓ ลูก ยิงเรือเบลกราโน ในวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๕ เวลา ๑๕๕๗ และยิงตอร์ปิโด ๒ ลูก ถูกเป้า เรือลาดตระเวนที่จมลงภายใน ๒๐ นาที ลูกเรือเสียชีวิตทันทีราว ๒๗๕ คน ที่จริงเรือดำน้ำมีตอร์ปิโดรุ่นใหม่ Tigerfish ที่วิ่งหาเป้าได้เอง (homing) แต่เชื่อถือรุ่นเก่ามากกว่า (Battle at Sea, R. G Grant)

อาวุธ old but reliable เป็นบทเรียนที่ไต่บทหนึ่ง นั่นก็เป็นปฏิบัติการเรือดำน้ำแบบ “งานหลัก” ของเรือดำน้ำ คือ การโจมตีลึกลับกำลังข้าศึกที่กระทำมา ตั้งแต่มีเรือดำน้ำร่วมในการสงครามทางเรือ แต่คุณสมบัติของเรือดำน้ำอาจพลิกแพลงการปฏิบัติการจากงานหลัก ได้อีกหลากหลายงาน เช่น ระหว่างสงครามกลางเมืองสเปน พ.ศ.๒๔๘๐ - พ.ศ.๒๔๘๑ มีเรือลำเลียงของฝ่ายเสรีนิยมของสเปนถูกเรือดำน้ำไม่ทราบสัญชาติยิงจมหลายลำ อันเป็นการตัดทอนกำลังฝ่ายเป้าหมาย (ต่อมาพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรือดำน้ำอิตาลีที่สนับสนุนฝ่ายขวาของสเปน (Gunboat Diplomacy, James Cable) หรือเช่น เรือดำน้ำอังกฤษดำน้ำนอกฝั่งฝรั่งเศสในการหาข่าวก่อนการยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดี ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๗ หรืออย่างเช่นเรือดำน้ำสหรัฐอเมริกาลอบวางทุ่นระเบิดบริเวณเกาะล้าน เกาะรีน และหน้าอ่าวสัตหีบ หรืออย่างเช่นเรือดำน้ำอังกฤษส่งสมาชิกเสรีไทยขึ้นบกทางฝั่งทะเลอันดามันในสงครามโลกครั้งที่สอง สุดแต่ความคิด “สร้างสรรค์” หรือ “คิดนอกกรอบ” ของนักวางแผนการรบทางเรือ

ทางทหารเรือไทยตั้งแต่เริ่มเป็นทหารเรือสมัยใหม่ การจัดตั้ง “กรมทหารเรือ” ในปี พ.ศ.๒๔๓๐ ไม่ปรากฏว่า มีการกำหนด “โครงสร้างกำลังรบ” (Force Structure) แต่อย่างใด มีแต่การซื้อเรือรบตามโอกาสและตามเงินที่มีอยู่ เช่น เรือมกุฎราชกุมาร (ลำที่หนึ่ง) ที่มีผู้สั่งสร้างที่อยู่อังกฤษของอังกฤษ แล้วผู้สั่งสร้างไม่มารับ ทางไทยก็ไปขอซื้อเรือมาในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ในราว ร.ศ.๑๒๓ (พ.ศ.๒๔๔๗) สันนิษฐานว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต จะทรงขอให้กรมหมื่นชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ (เสด็จเตี่ย)

จัดทำโครงการป้องกันประเทศทางด้านทะเลขึ้น ซึ่งเสด็จเตี่ยทรงจัดทำโครงการเสร็จในเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๔๔๘ ให้ชื่อโครงการว่า “ระเบียบจัดการป้องกันฝ่ายทะเลโดยย่อ” (พระองค์มิได้ทรงลงลายพระหัตถ์ “วันที่” ในโครงการ) แล้วทรงเสนอเรื่องต่อกรมขุนนครสวรรค์ฯ โดยระเบียบมีความยาวประมาณ ๖ หน้ากระดาษ ซึ่งข้อความต้นระเบียบตอนหนึ่งว่า “ส่วนโปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมขั้นต้น ตามรับสั่งให้เป็นแต่เพียงป้องกัน ถ้าต่อไปภายหน้าเมื่อได้ราคาเรือปืน และเครื่องใช้สอยเสร็จแล้ว จึงจะทำสภิมใหญ่ต่อไปได้”

ข้อความขั้นต้นของระเบียบถือได้ว่าเป็น “ยุทธศาสตร์ทางเรือ” กล่าวกันว่า “ใช้จะจัดกองทัพเรือออกไปต่อตีประเทศอื่นหามิได้ เป็นแต่เพียงรักษาอ่าวมิให้ข้าศึกล่วงล้ำเข้ามาตั้งมั่น (base) ตามชายทะเลหรือเกาะในระหว่างตั้งแต่เกาะจวน (เกาะจวนในปัจจุบัน) กับสามร้อยยอดเข้ามา แต่ว่าจะป้องกันเท่านั้นก็ใช่ที่ เพราะการป้องกันไม่ว่าบกหรือเรือต้องอาศัยรุกตีบ่อย ๆ เช่นกับยั่วหรือต่อแยะอยู่เสมอ ๆ ไม่ให้ข้าศึกเข้ามาตั้งตัวได้ก็แล้ว” จึงจะได้ “กล่าวคือ เป็นยุทธศาสตร์ทางรับ แต่รุกทางยุทธวิธีบางโอกาสของทหารเรือไทยยุคนั้น

โครงสร้างกำลังทางเรือของเสด็จเตี่ยในครั้งนั้น นอกจากการสร้างป้อมในลำน้ำเจ้าพระยาและทุ่นระเบิดแล้ว ก็มีเรือรบ ๔ ชนิดคือ **เรือชนิด ย.** เป็นเรือชนิด Coast Defence ที่ว่าเป็นเรือปืนหุ้มเกราะขนาดประมาณ ๒,๐๐๐ ตัน **เรือชนิด ร.** หรือเรือปืนเบาขนาดราว ๕๐๐ ตัน **เรือชนิด ล.** ที่ถือได้เป็นเรือตอร์ปิโดใหญ่และ **เรือชนิด ว.** เรือตอร์ปิโดเล็ก **ไม่มีเรือดำน้ำอยู่ในโครงการ**

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยกฐานะกรมทหารเรือขึ้นเป็นกระทรวงทหารเรือ (Admiralty) ในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ร.ศ.๑๒๙ (พ.ศ.๒๔๕๓) โดยกรมขุนนครสวรรค์ฯ เป็นเสนาบดี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ “โครงการสร้างกำลังทางเรือฉบับสมบูรณ์” โดยเสด็จเตี่ยทรงร่วมเป็นกรรมการด้วย โครงการนี้มีพื้นฐานจากระเบียบจัดการป้องกันฝ่ายทะเลโดยย่อ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่เสด็จเตี่ยฯ ทรงร่างขึ้น ซึ่งเป็นโครงการใหม่

มีความยาวถึง ๖๓ หน้ากระดาษพิมพ์ มีคำกล่าวกันว่า “เป็นโครงการที่มีความสมบูรณ์เต็มที่ กล่าวถึงวิธีการทำศึกสงครามทางเรือในทะเล ความคิดในการป้องกันประเทศ การจัดกำลัง คุณสมบัติของเรือ และจำนวนเรือที่ต้องใช้ ฯลฯ ตลอดจนการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ตามโครงการนี้ทั้งหมด”

วัตถุประสงค์ของโครงการในการสร้างกำลังทางเรือ บอกไว้ว่า “ในการที่จะดำริจัดสร้างกองทัพเรือนั้น เาเป็นการเด็ดขาดได้ว่า สร้างเรือสำหรับป้องกันภัย ไม่ใช่สำหรับไปทำหายนต่อยุทธกับประเทศอื่น นอกจากพระราชอาณาเขตร์” นั่นก็คือ ยุทธศาสตร์ทางเรือในโครงการรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ นั่นเอง

ตามโครงการแบ่งกำลังกองทัพเรือออกเป็น “๒ กองทัพ”

กองทัพที่ ๑ สำหรับป้องกันปากน้ำต่าง ๆ กันไม่ให้ข้าศึกล่องเข้ามาง่าย มีเรือ ๓ ประเภท คือ เรือมีอาวุธปืนใหญ่ เรือวางทุ่นระเบิด และเรือสับเหตุในแม่น้ำ

กองทัพที่ ๒ เป็นเรือลาดตระเวนทางทะเล สำหรับวิ่งผ่านข้าศึกเข้าออก เมื่อมีโอกาสก็โจมตีข้าศึก ด้วยมีเรือ ๕ ประเภท คือ เรือพิฆาตขนาดใหญ่ (ออกไปลาดตระเวนได้ถึงปากน้ำโขงอ่อน) เรือพิฆาตขนาดเล็ก เรือตอร์ปิโด ชั้นที่ ๒ (เรือตอร์ปิโดเล็ก) เรือดำน้ำ และเรือลำเลียง (ดูเหมือนว่ากลืนอายุจากกองเรือฝรั่งเศสที่โขงอ่อนมา ปิดอ่าวและส่งเรือรบ ๓ ลำเข้ามาจอดหน้าสถานทูตฝรั่งเศสในแม่น้ำเจ้าพระยา ร.ศ.๑๑๒ เป็นเหตุและผลของโครงการสร้างกำลังทางเรืออยู่มาก – ผู้เขียน)

เรือดำน้ำตามโครงการนี้บอกงานของเรือไว้ว่า “สำหรับ

ลอบทำลายเรือใหญ่ของข้าศึก แต่ยังคงทำให้ชัดเจนไม่ได้ เพราะยังไม่เคยลงแลลอง แต่ที่พูดถึงด้วยนี้ โดยเห็นว่าต่อไปภายหน้า กระบวนศึกสงครามจะต้องใช้ปืนมันคงให้ชื่อเรือประเภทนี้ว่า “เรือ ส.” ต้องการ ๖ ลำ แต่ไม่ได้ประมาณราคาไว้ และไม่ได้จัดไว้ในคันการจัดหา เพราะเหตุว่ายังไม่ได้ไต่สวนแน่นอนว่าจะใช้ได้ในประเทศนี้เพียงใด” (โครงการบอกยุทธศาสตร์ทางเรือว่าในอนาคตต้องมีเรือดำน้ำสำหรับใช้ทำลายเรือใหญ่ แต่ขาดความรู้และประสบการณ์ว่าประเทศไทยจะใช้เรือดำน้ำอย่างไรให้ได้ประสิทธิภาพ - ผู้เขียน)

ทั้งนี้ การกล่าวถึงการมีเรือดำน้ำครั้งแรกของไทย มีขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๕๓ ในนามของ เรือ “ส”

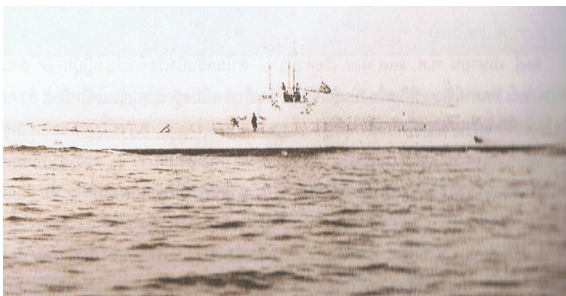
ต่อมาในวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๔ รัชกาลที่ ๖ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จเดี่ยวออกจากประจําการ (ซึ่งพระทัยจากการที่มินายทหารเรือเมาสุราแล้วกล่าวทำนองจะกบฏจนเข้าพระเนตรพระกรรณ) แล้วจ้างนาวาเอกชาวสวีเดน ชไนด์เลอร์ (J. Schneider) มาเป็นที่ปรึกษาการทหารเรือซึ่งได้เสนอโครงสร้างกำลังทางเรือสำหรับป้องกันประเทศ ในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๕๕ กล่าวถึง เรือดำน้ำ ว่า “เป็นเรือที่ดีมากสำหรับป้องกันกรุงเทพฯ แต่จะผ่านเข้าออกสันดอนลำบาก ถ้าจะเก็บไว้ในแม่น้ำก็ไม่คุ้มค่า ควรมีเรือดำน้ำ ๘ ลำ สำหรับประจำอยู่กับกองเรือที่จันทบุรี” แต่เสนาบดีกระทรวงทหารเรือไม่ได้ทูลเกล้าฯ ถวายในหลวง (ชไนด์เลอร์ไม่ได้พูดถึงเรื่องการเงินและเสนอมีเรือถึง ๘ ลำ อาจตามประสาที่สวีเดนสร้างเรือดำน้ำได้เอง – ผู้เขียน)

เรือหลวงมังจาม

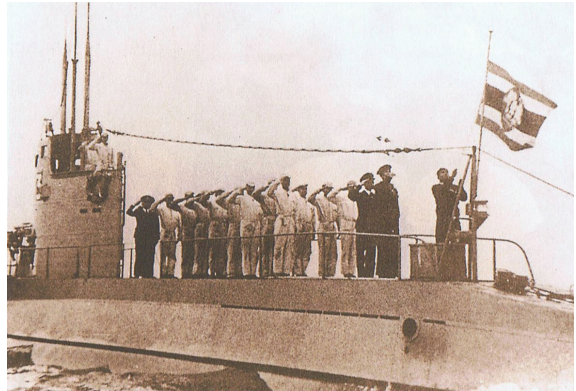

เรื่องเรือนอกจาก “ความเห็นเรื่องเรือ ส.” แล้ว สมเด็จพระบรมราชชนกยังทรงทำเอกสาร “Flottenbauplan” (ภาษาเยอรมัน) หรือ Fleet Building Plan คือ โครงสร้างกองเรือรบที่มีเรือปืน เรือตอร์ปิโดใหญ่ และเล็ก เรือวางทุ่นระเบิด เรือพระที่นั่ง เรือดำน้ำแบบ K1, K2 ระบายขับน้ำ ๒๐๐ - ๓๐๐ ตัน เรือดำน้ำ G1, G2 ระบายขับน้ำ ๒๑๐ - ๒๕๐ ตัน โดยทรงให้ความเห็นว่า “เรือดำน้ำที่เหมาะสมก็มีดำน้ำก็เงียบไปจนกระทั่งเมื่อ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ (สมเด็จพระบรมราชชนก) ทรงสำเร็จการศึกษาวิชาทหารเรือ จากเยอรมัน เข้ารับราชการในกรมเสนาธิการทหารเรือ ต้นปี พ.ศ.๒๔๕๗ ได้ทรงเสนอเรื่อง “ความเห็นเรื่องเรือ ส.” ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๕๘ ต่อเสนาธิการทหารเรือ (นายพลเรือโท กรมหมื่นสิงหวิกรมเกรียงไกร) “หม่อมฉัน ขอรายงานการเรือ “ส” ที่มีรับสั่งให้เรียบเรียงถวาย” มีข้อความที่บอกถึงการใช้เรือดำน้ำว่า

เรือหลวงวิรุณ

“ความมุ่งหมายของเรือ ส. ในเวลาสงครามนั้น จะรักษาทะเลใหญ่ไว้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ แต่ถ้าเห็นเรือข้าศึกแล้วจะเข้าโจมตีโดยไม่คิดเสียตายนูกตอร์ปิโดหรือลำเรือเอง เพราะแม้ถึงเรือจะเสียแต่ถ้าข้าศึกเสียเรือด้วย ก็พอคุ้มกัน ความตกใจของข้าศึกนั้นสำคัญมาก ถ้าทำอย่างนั้นได้แล้ว ข้าศึกจะระงับตัวอยู่เสมอ” ก็หมายความว่า ใช้เรือดำน้ำในการครองทะเล (Command) หรือควบคุมทะเล (Control) น่านน้ำใหญ่ที่อาจถึงนอกอ่าวไทยด้วย ตอร์ปิโดและใช้เรือดำน้ำให้ข้าศึกตกใจหรือป้องปรามข้าศึก อันเป็นยุทธศาสตร์การใช้เรือดำน้ำหากมีเรือในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖

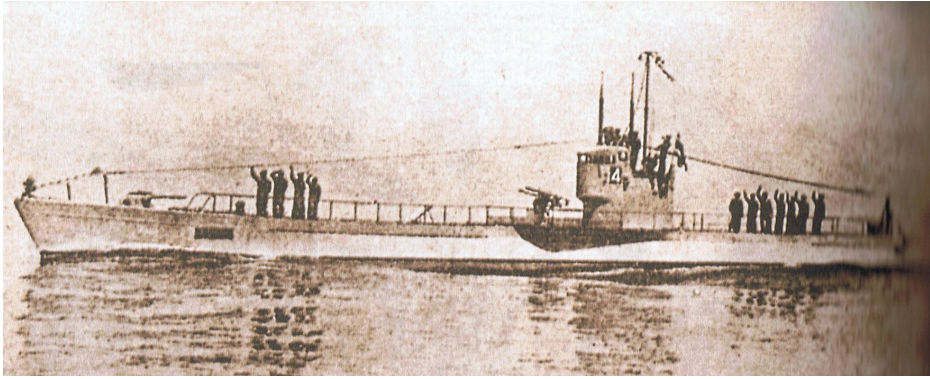

เรือหลวงสินสมุทร

นอกจาก “ความเห็นเรื่องเรือ ส.” แล้วสมเด็จพระบรมราชชนกยังทรงทำเอกสาร “Flottenbauplan” (ภาษาเยอรมัน) หรือ Fleet Building Plan คือ โครงสร้างกองเรือรบที่มีเรือปืน เรือตอร์ปิโดใหญ่และเล็ก เรือวางทุ่นระเบิด เรือพระที่นั่ง เรือดำน้ำแบบ K1, K2 ระบายขับน้ำ ๒๐๐ - ๓๐๐ ตัน เรือดำน้ำ G1, G2 ระบายขับน้ำ ๒๑๐ - ๒๕๐ ตัน โดยทรงให้ความเห็นว่า “เรือดำน้ำที่เหมาะสมก็มีแบบของครูป - เยอรมาเนีย (Krupp Germania) และแบบของเบอร์เมสเตอร์ไวท์เฮด (Burmester - Whitehead) เท่านั้นที่เหมาะสมกับสภาพท้องทะเลในน่านน้ำของเรา และถ้าจะให้ดีแล้วก็ควรจะมีแบบละ ๒ ลำ” กล่าวคือควรมีเรือดำน้ำขนาดเล็ก ๒ แบบ แบบละ ๒ ลำ ในโครงสร้างกองเรือรบของพระองค์”

ความเห็นเรื่อง “เรือ ส.” และ “โครงสร้างกองเรือรบ” ของสมเด็จพระบรมราชชนกมีขึ้นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ (๒๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๕๗ - ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๖๑) ที่มีถึงเสนาบดีกระทรวงทหารเรือแต่ถูกเก็บเงียบแล้วมาพบในตู้รับภัยของกรมยุทธการทหารเรือ ในปี พ.ศ.๒๕๑๓ (นาวิกศาสตร์, พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๔ เรื่องโครงสร้างกำลังทางเรือของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์) จึงทราบยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางเรือดำน้ำในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ ที่ไม่ได้มีการจัดหาเรือดำน้ำสมัยนั้น - จะเข้าโจมตีโดยไม่คิดเสียตายนูกตอร์ปิโดหรือลำเรือเอง

ภายหลัง “ความเห็นเรื่องเรือ ส.” ถูกต้องเงียบไปเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ จบลง เสด็จเตี้ยในฐานะ

เรือหลวงพลาชุมพล

เสนาธิการทหารเรือ ในปี พ.ศ.๒๔๖๒ - พ.ศ.๒๔๖๓ ทรงได้รับมอบหมายจากราชนาวิสมาคมให้ไปหาซื้อเรือรบที่ชาวไทยร่วมบริจาคเงิน (ได้เรือหลวงพระร่วงที่อังกฤษ) และทรงดูการทหารในยุโรปด้วย ได้มีลายพระหัตถ์กราบทูลเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ (กรมพระนครสวรรค์วรพินิต) ข้อความตอนหนึ่งว่า “อนึ่งเกล้าฯ ได้นึก ๆ อยู่เหมือนกันในเรื่องเรือดำน้ำ เพราะเห็นแล่นผ่านไปทางสิงคโปร์ ๓ ลำ เกล้าฯ อยากจะทราบว่ถ้าเรือพระร่วงไม่สำเร็จ เรือดำน้ำจะเอาหรือไม่เอา ราคาลำละ ๖๐๐,๐๐๐.- บาท เกล้าฯ รับอาสาจะเอาเข้ามาให้ได้” เป็นความคิดเห็นเรื่องเรือดำน้ำครั้งสุดท้ายในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สภาผู้แทนราษฎรออกพระราชบัญญัติ “บำรุงกำลังทางเรือ” ใช้เป็นกฎหมายในวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ.๒๔๗๘ ตามที่กองทัพเรือเสนอที่มีทั้งเรือปืน เรือตอร์ปิโด เรือฟู่ระเบิด และเรือลำเลียง กับเรือดำน้ำ ๔ ลำ ที่สั่งสร้างจากกองทัพเรือเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น เป็นเรือขนาดระวางขับน้ำ ๓๗๐ ตัน อันเป็นเรือขนาดเล็กขึ้นระวางประจำการในวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๐ และในเดือนกันยายน พ.ศ.๒๔๘๒ นาวาตรี พร เดชดำรง ผู้บังคับการเรือดำน้ำเรือหลวงวิรุณ ได้ออกกระจายเสียงทางวิทยุของกรมโฆษณาการ (กรมประชาสัมพันธ์ในปัจจุบัน) ในหัวข้อ “ประเทศไทยกับเรือดำน้ำ” มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“ทางที่สู้ได้ต้องใช้หลักของเรือเล็ก โดยหาทางเอาเรือเล็กเข้าไปแลกรือใหญ่ของข้าศึก ทำลายการยกพลขึ้นบก

ตอนการปิดอ่าว เหล่านี้เป็นต้น เรือดำน้ำเหมาะแก่การนี้ยิ่งนัก เพราะอาจจะใช้ทะเลกำบังตัวเข้าไปทำลายข้าศึกได้ ข้าศึกก็รู้อยู่แล้วว่าไทยก็มีเรือดำน้ำ การใช้ทะเลต้องเต็มไปด้วยความหวาดหวั่นและระมัดระวังต้องเปลืองแรงมาก เมื่อจะยกเข้ามาก็ต้องมีการป้องกันครบถ้วน” กล่าวคือจะใช้เรือดำน้ำในการทำลายกำลังข้าศึกวิธีหนึ่ง และป้องปรามการใช้กำลังของข้าศึกอีกวิธีหนึ่ง (ผู้เขียน)

หลังจากขึ้นประจำการเรือดำน้ำ ๔ ลำ ได้ ๓ ปีเศษ เกิดการพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศส และเกิดการรบทางเรือที่เกาะช้าง วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๔ ซึ่งกองเรือฝรั่งเศสมีฐานทัพอยู่ที่ไซ่ง่อน โดยเรือดำน้ำไม่ได้มีส่วนในการรบ ภายหลังการรบกองทัพเรือได้ส่งเรือดำน้ำทั้ง ๔ ลำ ไปลาดตระเวนเป็น ๔ แนว บริเวณฐานทัพเรือ “เรียม” ของอินโดจีนฝรั่งเศส ดำน้ำเวลากลางวัน วันละคราว ๑๒ ชั่วโมง ลาดตระเวนอยู่หลายวันหลายคืนโดยที่เครื่องบินทะเลตรวจการณ์แบบ Loire 130 Potez 432 และ Gourdon 832 ของฝรั่งเศสที่สถานีแหลมญวนตรวจไม่พบเรือดำน้ำไทยเลย นับว่าเป็นการดำน้ำที่ดีที่สุดตั้งแต่มีเรือดำน้ำมา (วันเรือดำน้ำ นาวิกศาสตร์, มกราคม พ.ศ.๒๕๖๒)

(กองเรือภาคตะวันออกไกลของฝรั่งเศส อยู่ที่ไซ่ง่อน โดยมีเรือลาดตระเวนเป็นเรือธงที่กองเรือเคยปิดอ่าวไทย ๒ ครั้งในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ส่วนเครื่องบินทะเลสำหรับตรวจการณ์ ๘ ลำ อยู่ที่ฐานทัพ Cai Lay ในเมืองทางใต้

เรือดำน้ำจีน

ของไซ่ง่อนประมาณ ๕๐ กิโลเมตร เครื่องบินตรวจการณ์ฝรั่งเศสเคยบินหาข่าวกำลังทางเรือไทย อยู่ที่ใดบ้าง ตั้งแต่ตราดถึงสัตหีบตลอดจนบริเวณเกาะช้างก่อน การรบที่เกาะช้าง การลาดตระเวนหาข่าวของเรือดำน้ำไทย ที่เรียกไม่พบกำลังทางเรือ และทางอากาศของฝรั่งเศสเลย - ผู้เขียน)

เรือดำน้ำไทย ๔ ลำจากญี่ปุ่นนั้น มีระวางขับน้ำที่ผิวน้ำ ๓๗๐ ตัน เมื่อดำน้ำ ๔๓๐ ตัน ลำตัวยาว ๕๑ เมตร ดำน้ำได้ลึกสุด ๖๐ เมตร ด้วยความเร็วผิวน้ำ ๑๐ นอตไปได้ไกล ๓,๐๐๐ ไมล์ ใต้น้ำ ๓.๕ นอต ได้ไกล ๘๐ ไมล์ ท่อตอร์ปิโดที่หัวเรือ ๔ ท่อ ปืนใหญ่ขนาด ๗๖/๒๕ หนึ่งกระบอก ปืนกล ๒ กระบอก เป็นเรือที่มีขนาดเหมาะสมแก่งานในอ่าวไทยและใกล้เคียง ที่ด้วยปัจจัยเวลา และระยะทาง (Time and Space) เรือดำน้ำชุดนี้สามารถปฏิบัติการได้ถึงช่องแคบมะละกา - ผู้เขียน

นอกจากการลาดตระเวนที่เรียกต้นปี พ.ศ.๒๔๘๒ แล้ว ก็ไม่มีบันทึกการปฏิบัติการของเรือดำน้ำชุดแรกของทหารเรือไทยจนกระทั่งกรณีพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศสสงบลงจนปลายปีวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔ ก่อนวันที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย ๑ วัน หนังสือพิมพ์ทุกฉบับพาดหัวอย่างครึกโครมว่า “กองทัพเรือส่วนหนึ่งของญี่ปุ่นได้มุ่งหน้ามายังบริเวณไทย” และว่าเอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้แจ้งแก่ทางการไทยว่า เครื่องบินอังกฤษจากฐานบินในมลายูตรวจพบกองเรือญี่ปุ่นนอกฝั่งอินโดจีน

มุ่งลงสู่อ่าวไทย อาจส่งกำลังขึ้นบกในอ่าวไทย ขอให้ทางไทยป้องกันตนเอง (ไทยกับสถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยวิเทศกรณี) ทั้งนี้ อังกฤษกำลังทำสงครามต่อเยอรมัน ในยุโรปไม่อาจช่วยเหลือไทยได้ ในวันที่รุ่งขึ้น ๘ ธันวาคม ทหารญี่ปุ่นจากกองเรือได้ยกพลขึ้นบกตั้งแต่บางปูลงไปถึงประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช ปัตตานี และสงขลา กองทัพเรือได้จัดตั้งหมวดเรือลาดตระเวนมีเรือ ๘ ลำ ในบังคับบัญชาของ นาวาเอก ชลิต กุลกำมัธร์ (เคยพบท่าน ท่านเป็นบิดาของ ยรรยง กุลกำมัธร์ - เพื่อนร่วมรุ่นของผู้เขียน) หาข่าวกองเรือญี่ปุ่นแต่ไม่พบหมวดเรือนี้ไม่มีเรือดำน้ำร่วมด้วย

ปฏิบัติการเรือดำน้ำในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ในสงครามมหาเอเซียบูรพาเวลา ๔ ปี มีแต่เรือดำน้ำของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษที่วางทุ่นระเบิดแม่เหล็ก จมเรือลำเลียงและเรือสินค้าไทย (เรือบรรทุกน้ำมัน เรือหลวงสมุย จมนอกฝั่งตรังกานู ขณะขนน้ำมันเที่ยวที่ ๑๘ จากสิงคโปร์ ป้อนเมืองไทย วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.๒๔๘๘) ตลอดจนรับ - ส่งสายลับและหน่วยลาดตระเวนชายหาด ซึ่งไทยประกาศสงครามต่ออังกฤษและสหรัฐอเมริกา ร่วมรบกับญี่ปุ่น ในการสงคราม ทั้งนี้เรือดำน้ำไทย ๔ ลำ ไม่มีข่าวปฏิบัติการเรือดำน้ำระหว่างสงคราม อาจเนื่องจากไม่มีเรือใหญ่ของข้าศึกเข้ามาในอ่าวไทยหรือไม่มีเป้าที่เหมาะสมสำหรับเรือดำน้ำ

ญี่ปุ่นแพ้สงครามในวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ ถูกยึดครองและห้ามขายอาวุธยุทธภัณฑ์ ทำให้เรือดำน้ำขาดชิ้นส่วนอะไหล่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบตเตอรี่ของเครื่องจักรใหญ่เรือ เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงเรือหลวงหลายชุมพลจะเป็นเรือลำแรกที่ได้ไปซ่อมบำรุงที่ญี่ปุ่น แต่แล้วเกิดกบฏ “แมนฮัตตัน” ในวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๔ **หมวดเรือดำน้ำถูกยุบ** เรือถูกปลดประจำการหลังจากประจำการ ๑๒ ปีเศษ **แล้วความเป็นชาติเอเชียชาติที่ ๒ รองจากญี่ปุ่นที่มีเรือดำน้ำก็หมดไป**

การจัดหากำลังทางเรือภายหลังสงคราม ส่วนใหญ่มาจากโครงการช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐอเมริกา ที่ไม่มีเรือดำน้ำอยู่ในโครงการประกอบกับทางสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนการสร้างเรือรุ่นใหม่เป็นเรือพลังนิวเคลียร์ทั้งหมด แม้เมื่อพยายามยื่นด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มสร้างเรือหลวงมกุฎราชกุมารที่อังกฤษในปี พ.ศ.๒๕๑๔ ก็เป็นเรือผิวหน้าทั้งหมด แต่ความคิดมีเรือดำน้ำมีอยู่ตลอดมาจนในเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๓๕ เมื่อมีการจัดตั้งกองเรือภาค ๓ ภาค และเพิ่มกองเรือขึ้นตรงกองเรือยุทธการจาก ๕ กองเรือ เป็น ๙ กองเรือ ก็เกิด “**กองเรือดำน้ำ**” ขึ้น แม้จะยังไม่มียูบีเอแต่ก็ได้เตรียมกำลังพลสำหรับ “ปฏิบัติการ

เรือดำน้ำ” มาจนทุกวันนี้พร้อมกับความพยายามที่จะมีเรืออย่างเช่น ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๓ ทางทหารเยอรมันจะปลดประจำการเรือดำน้ำ แบบ 206 A จำนวน ๖ ลำ อันเป็นเรือขนาดเล็กและบอกลาย ทางกองทัพเรือเสนอจัดซื้อเรือแต่ติดขัดที่งบประมาณที่หน่วยเหนือเปรยว่า “การป้องกันประเทศกระทำได้หลายวิธี” ก็ชะงักกันไป ในขณะที่ภายหลังสงครามโลก ประเทศเพื่อนบ้านที่ได้เอกราชเริ่มมีเรือดำน้ำกัน เริ่มจากสิงคโปร์ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ เป็นเรือดำน้ำจากสวีเดน ตามด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และพม่าผู้เป็นรายสุดท้ายที่อินเดียมอบเรือชั้น Kilo จากรัสเซีย ๑ ลำแก่ทหารเรือพม่า เรือดำน้ำของเพื่อนบ้านมีขนาดเป็น ๒ – ๓ เท่าของเรือแบบ 206 A ที่ไทยเคยคิดจะมี อันเป็นเรือจากเยอรมัน สวีเดน และรัสเซีย หรือเรือจากฝรั่งเศสทั้งสิ้น และแล้วก็มีข่าวทุกวันนี้ว่าทหารเรือไทยจะได้เรือดำน้ำจากจีนแบบ S26 T ขนาด ๓,๒๐๐ ตัน ที่ถือเป็นเรือดำน้ำเดินสมุทร จำนวน ๑ ลำ หรือ ๒ ลำ หรือ ๓ ลำ ไม่ทราบแน่ ยังไม่แน่

ทั้งนี้ จะมีเรือกี่ลำ ใช้เรืออย่างไร คิดและทำกันมาตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ ๖

แผนที่ทะเลจีนใต้

พ.ศ.๒๔๕๕ โครงการจัดสร้างกำลังทางเรือ “ของนาวาเอก ชไนเลอร์ ชาวสวีเดนที่ปรึกษาการทหารเรือ (เมื่อเสด็จเตี้ยออกจากประจำการ) เรือดำน้ำ ๘ ลำ

พ.ศ.๒๔๕๘ จาก “ความเห็นเรื่องเรือ ส.” ของสมเด็จพระราชบิดา เรือดำน้ำ ๒ แบบ ๆ ละ ๒ ลำ รวม ๔ ลำ

พ.ศ.๒๔๖๒ รายงานดูการทหารในยุโรปของเสด็จเตี้ย “เรือดำน้ำจะเอาหรือไม่เอา” ไม่ระบุจำนวนเรือ

พ.ศ.๒๔๗๘ โดย “กรรมการพิจารณาโครงการบำรุงกองทัพเรือ” (พื้นฐานจากพระราชบัญญัติบำรุงกำลังทางเรือ พ.ศ.๒๔๗๘) เรือดำน้ำขนาด ๓๗๐ ตัน ๔ ลำ จากญี่ปุ่นเข้าประจำการ พ.ศ.๒๔๘๐

พ.ศ.๒๔๘๔ ปลดประจำการเรือดำน้ำ ๔ ลำ ที่มีอยู่ และยุบ “หมวดเรือดำน้ำ”

พ.ศ.๒๕๓๕ จัดตั้ง “กองเรือดำน้ำ” โดยยังไม่มีเรือ

พ.ศ.๒๕๕๓ เสนอซื้อเรือดำน้ำมือสองแบบ 206 A จากเยอรมัน จำนวน ๖ ลำ ข้างบนไม่อนุมัติ

พ.ศ.๒๕๖๓ เสนอซื้อเรือดำน้ำแบบ S 26 T จากจีน จำนวน ๓ ลำ ได้รับอนุมัติ ๑ ลำ ที่อาจประจำการได้ใน พ.ศ.๒๕๖๖ อีก ๒ ลำถูกฝึกลูกคน เพราะกระแส สู้โควิด - ๑๙ ก่อน

เรือดำน้ำ ๑ ลำ ที่มีจะไปทางไหน และทำอะไรต่อ สภาวะการณ์โลกปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมมีหนทางว่า

นาวาเอก ชไนเลอร์ ว่า “เป็นเรือที่ดีมากสำหรับ ป้องกันกรุงเทพฯ”

ความเห็นเรื่องเรือ ส.ว่า “ถ้าเรามีเรือ ส.แล้ว ข้าศึก จะต้องคิดถึงเรือ ส. ของเราด้วยในเวลาที่เขาจัดกองทัพ เข้ามากรุงเทพฯ แลถ้าเห็นเรือข้าศึกแล้ว จะเข้าโจมตี โดยไม่เสียตายนูกตอร์ปิโดหรือลำเรือเอง นานน้ำที่ข้าศึก จะต้องกลัวเรือ ส.นั้น จะต้องให้กว้างลงไปตลอดจนถึงเขตรแดนฝ่ายใต้ของเรา

รายงานดูการทหารของเสด็จเตี้ย “ถ้ากรุงเทพฯมี เรือดำน้ำ จะเป็นเครื่องป้องกันสำคัญมาก หรือจะนับว่าเป็นเครื่องป้องกันที่ดีที่สุดก็ได้”

คำกล่าวรายงานในการขึ้นระวางประจำการเรือดำน้ำ ๔ ลำ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหมต่อประธานคณะผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ “ส่วนเรื่องเรือดำน้ำนั้น ในยามปกติใช้เป็นเรือ สำหรับฝึกหัดนายทหารและทหารให้เกิดความชำนาญ เพราะเรือชนิดนี้เพิ่งจะเริ่มมีใช้ในราชนาวิกสยามเป็นคราวแรก ส่วนในยามสงครามจะใช้ต่อสู้ทำลายเรือใหญ่และเรือ ลำเลียงของข้าศึกด้วยอาวุธตอร์ปิโด และใช้เป็นเรือ ลาดตระเวนด้วย”

นาวาตรีพร เดชดำรง ผู้บังคับการเรือดำน้ำ เรือหลวงวิรุณ กล่าวทางวิทยุกระจายเสียงของสำนักงานโฆษณาการ ในวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ.๒๔๘๒ เรื่อง “ลักษณะและ หน้าที่ของเรือดำน้ำ” หาทางเอาเรือเล็กเข้าไปแลกับ เรือใหญ่ของข้าศึก ทำลายการยกพลขึ้นบก ทอนการปิดอ่าว เหล่านี้เป็นต้น เรือดำน้ำเหมาะกับการนี้ยิ่งนัก เพราะอาจ จะใช้ทะเลกำบังตัวเข้าไปทำลายข้าศึกได้”

ทั้งนี้ ตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมจนเริ่มสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ประเทศโดยรอบประเทศไทยอยู่ในอาณานิคม ของมหาอำนาจตะวันตกหรือฝรั่งทั้งสิ้น อังกฤษ ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ต่างมีกองเรือภาคตะวันออกไกล ที่เรือธงเป็นเรือลาดตระเวนเป็นอย่างต่ำ บางเวลาเป็น เรือประจัญบานก็มี เมื่อสงครามโลกจบลง เพื่อนบ้านไทย เป็นเอกราชกันหมด และต่างมีกองทัพเรือที่ไม่ใช้เรือใหญ่ อย่างที่พวกฝรั่งเคยใช้ “จะใช้ต่อสู้ทำลายเรือใหญ่และ เรือลำเลียงของข้าศึกด้วยอาวุธตอร์ปิโด” โดยเรือดำน้ำ ด้วยยุทธศาสตร์และยุทธวิธีดั้งเดิมก็หมดโอกาสไป แล้วเรือดำน้ำไทยยุคใหม่ที่จะมีเรือดำน้ำเดินสมุทร (Fleet Submarine) ขนาด ๓,๒๐๐ ตัน ระยะทำการผิวน้ำ ๑๓,๐๐๐ กิโลเมตร อาวุธตอร์ปิโดและอาวุธนำวิถีที่ยิงฝังได้ จะใช้งานในสถานการณ์โลกและภูมิภาคปัจจุบันอย่างไร

“ต่อสู้ข้าศึกด้วยอาวุธตอร์ปิโด” ไม่ต้องคิดมาก ทำได้อย่างตรงไปตรงมา แต่เมื่อสงครามโลกจบลงก็เกิด สงครามท้องถิ่นอย่างสงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม ฯลฯ จนกระทั่งสงครามเย็นระหว่างลัทธิ และเกิดมหาอำนาจใหม่

เรือดำน้ำเวียดนาม

คือจีนที่มีพลังอำนาจท้าทายสหรัฐอเมริกาผู้เป็นใหญ่ในโลกมานาน การประกาศน่านน้ำในทะเลจีนใต้เป็นมรดกตกทอดของจีน นโยบาย “เส้นทางสายไหม” Belt and Road” ที่จะเชื่อมโยงการคมนาคม การค้า และอาจแฝงด้วยการเมืองระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ แทบทุกทวีป เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ ทำให้สหรัฐอเมริกาเริ่มวิถีทางอินโด - แปซิฟิก (Indo - Pacific) ชักชวนให้ประเทศสำคัญในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก ได้แก่ อินเดีย ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฯลฯ ดำเนินการให้ภูมิภาคนี้เสรีและเปิดกว้าง ในเวลาต่อมาที่ดูเหมือนว่าประเทศไทยจะ “คอยและดู” รูปการณ์ของสถานการณ์นี้จะเดินทางไปอย่างไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อท่าทีของประธานาธิบดี

คนใหม่ของสหรัฐอเมริกาในเดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๔ ที่ผ่านมา

สถานการณ์เดินไป แต่ภูมิศาสตร์และภูมิประเทศไม่เดินและไม่เปลี่ยน อาณาบริเวณอ่าวไทยและนอกอ่าวไทยถือได้ว่าเป็นทะเลน้ำตื้นและค้ำแคบที่เรือดำน้ำไม่ชอบและอึดอัด ในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ขณะเป็นนาวาตรี กองเรือปราบเรือดำน้ำฝึกกับเรือดำน้ำอังกฤษขนาด ๑,๐๐๐ กว่าตัน ผู้เขียนลงเป็นผู้สังเกตการณ์ในเรืออังกฤษในการวางแผนการฝึกร่วมกัน ใช้เวลานานนอกเกาะสมุย ที่คูมิน้ำลึกดี เริ่มการฝึกขั้นต้นด้วยการที่เรืออังกฤษอยู่บนผิวน้ำ ถือเข็ม ๐๐๐ และลงดำน้ำต่อหน้าต่อตาเรือปราบของไทย แล้วก็ฝึกการไล่ล่ากัน เล่าให้เขาฟังว่าปลายสงครามโลกเรือดำน้ำสหรัฐอเมริกาเข้าไปวางทุ่นระเบิดแม่เหล็กกันอ่าวไทยทำเอาเรือไทยและญี่ปุ่นจมและเสียหายหลายลำ เขาว่าไม่รู้เรื่องมาก่อนและสงสัยว่าเรือหรือเครื่องบินญี่ปุ่นหรือไทยตรวจไม่พบเรือดำน้ำเลยหรือ เขาพาเข้าห้องศูนย์ยุทธการของเรือพลางบอกว่า “ปกติไม่ให้ต่างชาติเข้าห้อง” ซึ่งให้ดูจอหน้าปัดบอกคลื่นโซนาร์ของเรือปราบเรือดำน้ำแล้ว ว่า “นี่ของเรือประแส ของเรือฯฯ ฟังแล้วก็รู้ว่าเขาบันทึกข้อมูลบางอย่างของยุทธโธปกรณ์เราไปเรียบร้อยแล้ว

เรือดำน้ำเวียดนาม

ประเทศไทยเป็นชาติที่สงรองจากญี่ปุ่นในเอเชีย ที่มีเรือดำน้ำ และจะเป็นรองโหล่หากบรูไนและกัมพูชา จะมีเรือดำน้ำกับเขาบ้าง ทั้งนี้ **เรือที่จะออกจากกันขอยกกันอ่าว ไปทำงานที่ปากชอยปากอ่าวพอรอดปลอดภัยคือเรือดำน้ำ เรือฝืนน้ำมีความสง่าผ่าเผยขามรอตยาก !**

ความจำเป็นในการมีเรือดำน้ำจำเป็นแน่นอน โดยมีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยเหมือนกัน ซึ่งการคัดค้านจะมีทั้งนั้นไม่ว่าจะจัดหารถถัง เครื่องบิน ฯลฯ ดังนั้น การทำให้ชาวบ้านคล้อยตามในความจำเป็นก็ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์กับจังหวะจะโคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ในการมีเรือมากกว่า ๑ ลำ” ก็ต้องถูกว่าเปลืองเงิน

ตามหลักนิยมทหารเรือเยอรมันที่ฝั่งทะเลถูกเกาะอังกฤษบังอยู่ เรือดำน้ำเยอรมันจึงต้องออกทางทะเลบอลติกอ้อมเดนมาร์กเข้าสู่มหาสมุทรแอตแลนติกอันเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ การมีเรือ ๑ ลำอยู่ในมหาสมุทรต้องมี ๑ ลำอยู่ระหว่างการเดินทางจากฐานทัพสู่พื้นที่ปฏิบัติการ และ ๑ ลำรับการส่งกำลังบำรุงกับการฝึก ส่วนเรือดำน้ำทหารเรือไทยออกจากฐานทัพไม่กี่ชั่วโมงก็อาจถึงพื้นที่เป้าหมายแล้ว ดังนั้น จำนวนเรือควรมี ๒ ลำเป็นอย่างน้อย นำสังเกตว่าเวียดนามในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีเรือชั้น Kilo ของรัสเซียที่ได้ชื่อเดินเงียบดีรวดเดียว ๖ ลำ และอาจกล่าวได้ว่านอกอ่าวไทยมีเรือดำน้ำของชาติอื่นนับสิบ ๆ ลำ run silent run deep อยู่เป็นประจำ

ขณะที่ผู้เขียนทำหน้าที่ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารและฝ่ายทหารเรือ ณ กรุงนิวเดลี อินเดีย ระหว่าง พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ศ.๒๕๒๕ ในงานเลี้ยงทางการทูตวันหนึ่ง ผู้ช่วยทูตทหารเรือปากีสถาน ยศนาวาเอก บอกผู้เขียนว่าเรือดำน้ำลำหนึ่งของอินเดีย (เป็นเรือชั้น Foxtrot จากรัสเซีย ที่ขณะนั้นอินเดียมีอยู่ ๘ ลำ มีฐานทัพที่เมืองวิสาขะปัตนัม ในอ่าวเบงกอล เมื่อครั้งเรือยนต์เร็วโจมตีชั้น “ราชฤทธิ์” จำนวน ๓ ลำ สร้างเสร็จจากอิตาลีเดินทางกลับไทย ต้องรับกำลังบำรุงถึง ๓ แห่งที่อินเดียเพราะเป็นเรือเล็กคือที่ บอมเบย์ โคชิน และวิสาขะปัตนัม โดยผู้เขียนได้ไปรับเรือทั้ง ๓ แห่งที่ขาไปวิสาขะปัตนัม พอลงจากเครื่องบินก็มีรถทหารอินเดียมารับไปโรงแรม ระหว่างทางเห็นเรือดำน้ำ

จอดอยู่ นายทหารติดต่อนั่งมาในรถบอกว่าผู้เขียนเป็นนายทหารต่างชาติคนแรกที่มาเมืองนี้) เรือไปรับการซ่อมทำที่ลาติวอสตอกของรัสเซีย กำลังเดินทางกลับอินเดียที่ต้องผ่านช่องแคบช่องหนึ่งที่น่าจะเป็นสิงคโปร์หรือมะละกา โดยเรือต้องเดินฝืนน้ำตามกฎหมายทะเลเมื่อเรือดำน้ำเดินเรือผ่านช่องแคบ ถ้าผู้เขียนได้ข่าวเรือดำน้ำอินเดีย “ช่วยบอกด้วย” แสดงว่าตำบลที่ของเรือดำน้ำมักปกปิดกัน ใคร ๆ อยากรู้ แม้เป็นเพียงเรือดำน้ำลำเดียว

หมวกกะลาสีทหารเรืออังกฤษมีแถบผ้าบอกชื่อเรือที่ตนประจำการอยู่ เช่น H.M.S. BELFAST เหมือนทหารเรือไทยที่มีชื่อเรือที่หมวก แต่หมวกของนักเรือดำน้ำอังกฤษ เป็น H.M.S. SUBMARINE เหมือนกันหมดทุกคนโดยไม่ใช้ชื่อเรือเพื่อปกปิดว่าเรือดำน้ำลำใดที่กะลาสีอยู่

เรือดำน้ำเวียดนาม

ตรงไหนก็จะแสดงว่าเรือชื่อนั้นลำนั้นอยู่แถวนั้น และนักเรือดำน้ำก็ไม่มีเครื่องหมาย “ความสามารถนักเรือดำน้ำ” (Submariner) เหมือนชาติอื่นเพื่อปกปิดตัวบุคคล มาเริ่มมีเครื่องหมายก็เมื่อเริ่มใช้เรือดำน้ำนิวเคลียร์เพราะเรือปกปิดตัวเองได้น้ำได้นานนับเดือน การปกปิดตำบลที่เรือและบุคคลน้อยลงจึงมีเครื่องหมายความสามารถ บำรุงขวัญว่าตนเองมีความสามารถพิเศษ เครื่องหมายความสามารถนักเรือดำน้ำอังกฤษก็คล้ายชาติอื่นที่มีรูปปลา ๒ ตัว แล้วก็พระมหามงกุฎอังกฤษแสดงสัญชาตินักเรือดำน้ำไทยรุ่นแรกยุคเรือ ๔ ลำในสงครามโลกก็ไม่มีเครื่องหมายแต่อย่างใด แต่คราวนี้คงมีแน่นอนไม่ว่าจะเป็นยุค “เรือลำเดียว” หรือหลายลำ

กองเรือดำน้ำคิด “เครื่องหมายความสามารถ นักเรือดำน้ำ” ออกมาเป็นระเบียบกองทัพเรือเป็นการ ล่วงหน้าได้เลย – อย่าออกมาทำด้วยเงินดั้นด้นทอง เทอะทะ เป็นลิเก ดั้นหมองต้องเปลี่ยนทุกปีก็แล้วกัน

พื้นที่ปฏิบัติการของเรือดำน้ำไทยก็น่าจะเป็นในอ่าวไทย ลากเส้นจากอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ถึงอำเภอ ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เส้นทางจากคลองใหญ่ถึงกระโจมไฟ ออร์สเบอร์ก ปากทางช่องสิงคโปร์ เส้นทางจากแหลมญวนถึง กระโจมไฟออร์สเบอร์ก และจากฝั่งทะเลอันดามันถึง หมู่เกาะนิโคบาร์ เป็นเส้นยุทธศาสตร์

เรือดำน้ำรุ่นใหม่มีขนาดเกือบ ๑๐ เท่าของเรือ รุ่นเก่า ๓๗๐ ตันที่เคยดำน้ำหาขบวนเรือดำน้ำที่พริ้ม ในกรณีพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ก็ต้องศึกษาค้นบทเรียนและฝึก “ปฏิบัติการเรือดำน้ำในเขตน่านน้ำ” ให้ตรงกับสถานการณ์โลก และภูมิภาคในอนาคต ตรงกับ เส้นต่าง ๆ จากคลองใหญ่ไปอีกฝั่ง “ใช้ต่อตีทำลาย เรือใหญ่และเรือลำเลียงของข้าศึกด้วยอาวุธตอร์ปิโด” คงไม่ใช่ “และใช้เป็นเรือลาดตระเวนด้วย” คงใช่ ในปัจจุบัน เส้นทางสายไหมและการประกาศทะเลจีนใต้ เป็นทะเลส่วนตัวของจีน วิถีทาง “อินโด – แปซิฟิก” ที่พาดผ่านปากอ่าวไทย เป็นตัวกำกับว่าเรือดำน้ำไทยจะ ไปทางไหนที่น่าจะไปไกล ๆ อย่างเรือดำน้ำเพื่อนบ้านที่ ไปฝึกกรรมแพค ถึงฮาวาย และอย่างเรือดำน้ำนิวเคลียร์ ฝรั่งเศส SNA Emeraude กลางเดือนกุมภาพันธ์

พ.ศ.๒๕๖๔ นี้เองแล่นครึ่งโลกจากฝรั่งเศสมาลาดตระเวน ในทะเลจีนใต้ เพื่อแสดงเสรีการเดินทางเรือในทะเลหลวง ที่มีคนอ้างว่าเป็นทะเลมรดกของตน (เอเอฟพี, ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๔ - French sub patrol to irk Beijing) เป็นต้น

นอกจากนี้ “คิदनอกกรอบ” หรือพลิกแพลงการใช้เรือดำน้ำเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของชาติหรืออื่นใดโดยคุณสมบัติ “เจียบ และซุกตัว” ของเรือดำน้ำ เช่น การลอบวางทุ่นระเบิด การจมเรือฝ่ายเสรีในสงคราม กลางเมือง ฯลฯ ถือโอกาสเสนอจัดตั้ง “สมาคมเรือดำน้ำ อาเซียน” โดยมีวัตถุประสงค์ให้ “กฎหมายทะเล” ของ นานาชาติศักดิ์สิทธิ์ในน่านน้ำทะเลภูมิภาค แล้วไทยเป็น นายกสมาคมชาติแรกเสียเลย จะไม่เสียที่ที่ไทยเป็น ชาติแรกในอาเซียนที่มีเรือดำน้ำอันเป็นตำนานที่น่า ภาคภูมิใจ

สำหรับเพื่อน ทาสนิม เกษียณงานยศพลเรือโท ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปากีสถาน ทาสนิมพานักศึกษามาที่ศนศึกษาที่เมืองไทย ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ ผู้เขียนอยู่ที่สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พบเขาที่ทักเขาว่า “คูฮ์ครี” (ชื่อเรือฟริเกตอินเดีย) ทาสนิม หัวเราะชอบใจ พลังบอกว่า “กลาโหมให้เลือกว่าจะพานักศึกษาที่ศนศึกษาต่างประเทศในเอเชียประเทศเดียว จะไปไหน? “ประเทศไทย” เขาตอบกลับไป ๕

